

Stichting Femmes for Freedom
Defending Girls & Women's Rights

Jaarverslag 2022

Stichting Femmes for Freedom (FFF)

Jan van Nassastraat 102

2596 BW 's-Gravenhage

070-3626506

www.femmesforfreedom.com

info@femmesforfreedom.com

RSIN 851147823

KVK: 54074681

IBAN NL71ABNA0504209744

DE KIEM VAN EEN BEELDVERHAAL

Door Stijn Schenk en Kim Duchateau

HET IS EEN GROOT PROBLEEM. VEEL GROTER DAN WE WILLEN ZIEN. HET IS ONZICHTBAAR, MAAR SCHRIJNEND.

DAAROM HEB IK FEMMES 4 FREEDOM OPGERICHT.

...OM VROUWEN DIE VAST ZITTEN IN HUN HUWELIJK ECHT TE KUNNEN HELPEN.

ZE LEVEN IN ANGST VOOR HUN MAN. MAAR VAAK NET ZOZEER VOOR HUN FAMILIE EN OMGEVING.

IK KEN HET VERDRIET WANT IK HEB ER ZELF OOK IN GEZETEN. TOT IK MIJN MAN VOLGENS HET NEDERLANDS RECHT HEB GEDWONGEN DE SCHEIDING TE ACCEPTEREN.

HET GEVECHT OM TE MOGEN SCHEIDEN IS IN DE JAREN '70 IN NEDERLAND INGEGREDEN. MAAR VOOR EMIGRANTEN VROUWEN MOET DEZE STRIJD NOG GESTREDEN WORDEN.

HET IS EEN ENORM GEVECHT EN OP VELE FRONTEN.

DAAROM RICHTEN WIJ ONS NAAST POLITIEK LOBBYEN OOK OP: PROEFPROCESSSEN, ACTIES, CAMPAGNES, EMPOWERMENT EN HANDS-ON PERSOONLIJKE ONDERSTEUNING.

DAAR MAAK JE VAST NIET ALLEEN MAAR VRIENDEN MEE?

HAHA, NEE!

MISSTANDEN AANKAARTEN IS ALTIJD LASTIG, MAAR IK BEN HET ECHT ZAT. IK KAN DEZE VROUWEN NIET AAN HUN LGT OVERLATEN...

In Nederland kies je je partner zelf.

EN ER ZIJN NOG BERGEN TE VERZETTEN, DUS ALLE HULP DAARBIJ IS WELKOM.

Voorwoord

In november 2022 zagen we, na twaalf jaar van onze strijd tegen huwelijkse gevangenschap, dat het rapport *Finding solutions for marital captivity* werd aangenomen door de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa. We zijn blij met deze erkenning van de noodzaak tot bestrijding van huwelijkse gevangenschap. Maar we voelen ook verdriet, als we denken aan het onrecht tegen vrouwen dat al zo lang bestaat en voortduurt.

Deze gevoelens kenmerken ons werk met Femmes for Freedom sinds de oprichting. Dankbaarheid voor het werk van allen die zich samen met ons inzetten voor gelijkberechtiging van alle vrouwen en meisjes; opluchting als er een nieuwe stap is gezet. Tegelijk voelen we in ons hart ook altijd het werk dat er nog voor ons ligt en weten we welk leed er schuil gaat achter gesloten deuren in gesloten gemeenschappen; leed dat nog te vaak ongezien gaat voor mensen daarbuiten die alle vrijheid genieten.

In dit jaarverslag willen we met u onze vreugde delen om wat er dit jaar is bereikt, en u allen vanuit de grond van ons hart bedanken voor elke steun die u ons gaf. Daarnaast blikken we vooruit naar wat we ook volgend jaar weer zullen gaan doen. Wij geven nooit op!

Mijlpalen voor Femmes for Freedom in 2022 waren onder meer:

1. Ons voorlichtingspakket 'Beslis over je eigen leven'; landelijk uitgerold door het ministerie van SZW bij alle taal-en inburgeringscholen. Hiermee worden nieuwkomers voorgelicht over fundamentele vrijheden en gendergelijkheid.
2. De bestrijding van financiële onderdrukking van biculturele vrouwen is na onze jarenlange lobby onderdeel geworden van het rijksbeleid
3. Ons bezoek aan Spanje op uitnodiging van de Universiteit van Oviedo. We spraken over het werk van Femmes for Freedom met politici, vrouwenorganisaties, NGO's, journalisten, en wetenschappers.
4. De aangenomen Kamermotie dat huwelijkse gevangenschap opgenomen moet worden in het feministisch buitenlandbeleid en mensenrechtenbeleid.
5. De erkenning van huwelijkse gevangenschap door de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa.

Femmes for Freedom blijft zich inzetten voor de huwelijkse-, seksuele- en keuzevrijheid van alle vrouwen, in Nederland en wereldwijd. Het is hoog tijd voor de emancipatie van vrouwen met een biculturele achtergrond. Hierbij moet, niet in de laatste plaats, het geweld dat hen wordt aangedaan - zoals de duizenden vrouwen die in huwelijkse gevangenschap verkeren, in gedwongen isolement zitten, genitaal verminkt worden of met eengerelateerd geweld te maken krijgen - erkend en bestreden worden.

Wilt u ons daarbij financieel steunen? Femmes for Freedom heeft een ANBI-status, wat betekent dat uw gift aftrekbaar is van uw inkomstenbelasting. U kunt eenmalig een donatie overmaken via NL71 ABNA 0504 2097 44 ten name van Stichting Femmes for Freedom, of u kunt contact opnemen via info@femmesforfreedom.com om vaste donateur te worden.

Bedankt voor uw steun!

Medewerkers, vrijwilligers en bestuur Femmes for Freedom

Over Femmes for Freedom

Femmes for Freedom wil de stem zijn van vrouwen en meisjes die niet door de overheid of reguliere hulpverlening gehoord worden. Wij zetten ons in voor het recht op zelfbeschikking voor alle vrouwen: het recht om hun eigen leven vorm te geven, vrij te zijn van dwang en geweld, om relaties aan te gaan en om hun seksualiteit te beleven op de manier die zij zelf willen.

Zelfbeschikking is een fundamenteel mensenrecht, maar helaas zijn er in Nederland nogal wat vrouwen en meisjes die dit recht nog niet kunnen uitoefenen, omdat zij hierin gehinderd worden door hun patriarchale gemeenschappen of families. Een belangrijk onderdeel daarvan is het gebrek aan huwelijkse, financiële en seksuele gelijkheid tussen mannen en vrouwen en de keuzevrijheid van meisjes en vrouwen.

Femmes for Freedom zet zich in tegen:

- Huwelijksdwang
- Kindhuwelijken
- Gedwongen achterlating
- Polygamie
- Huwelijkse gevangenschap: een vrouw tegen haar zin vasthouden in een huwelijk, omdat de man een religieuze scheiding weigert
- Verborgten vrouwen
- Gebreken in de vrouwenopvang
- Genitale verminking
- Eergerelateerd geweld
- Seksuele onvrijheid
- Maagdenvliescontroles- en hersteloperaties
- Economisch geweld

Wij helpen vrouwen en meisjes die als gevolg hiervan in de problemen komen, zetten ons op deze onderwerpen in voor adequaat overheidsbeleid en zetten deze kwesties bij de gemeenschappen zelf, de (inter)nationale politiek en de hulpverlening op de agenda.

Pijlers

De expertise van Femmes for Freedom ligt in het signaleren van problemen in de praktijk en dat te vertalen naar effectieve wetgeving, beleid en hulpverlening die meisjes en vrouwen kan helpen en beschermen. Wij werken met zes pijlers die richting geven aan de werkzaamheden van de organisatie en bijdragen aan de noodzakelijke veranderingen op het gebied van de emancipatie van vrouwen.

1. Juridische helpdesk

De laagdrempelige juridische helpdesk is het 'hart' van Femmes for Freedom: hier krijgen slachtoffers van huwelijkse onvrijheid juridische en eventuele verdere ondersteuning. We denken creatief en oplossingsgericht: waar reguliere hulpverlening en instanties in sommige gevallen tegen beleidsmaatregelen, protocollen en regels aanlopen, kan Femmes for Freedom het verschil maken. Vanwege de diepgaande kennis van de problemen op het

gebied van huwelijkse gelijkheid voor vrouwen uit patriarchale gemeenschappen, verwijzen veel hulpverleningsinstanties vrouwen met gecompliceerde problemen door naar Femmes for Freedom.

We staan vrouwen ook bij in juridische zaken die niet in aanmerking komen voor gesubsidieerde rechtsbijstand; dit betreft vrouwen die vele jaren zijn achtergelaten in het land van herkomst, op eigen kracht zijn teruggekeerd en via Femmes for Freedom een verblijfsvergunning aanvragen.

Ook bieden we advocaten inhoudelijk advies bij zaken die te maken hebben met huwelijkse gevangenschap en polygamie.

2. Kenniscentrum

Een solide basis van van cijfers en statistieken is een waardevol instrument voor onze missie om vrouwen bij te kunnen staan en te kunnen helpen, naast diepgaande kennis van de doelgroep. In ons kenniscentrum registreren wij kennis van hulpzoekenden, migrantenorganisaties, advocaten, sociale rechercheurs, maatschappelijk werkers, wetenschappers, voormalige diplomaten, politici, professionals uit de geestelijke gezondheidszorg, religieuze gezagsdragers en anderen.

Het juridisch loket en het kenniscentrum maken onderdeel uit van een gerichte aanpak om een idee te krijgen van de aantallen vrouwen die te maken hebben met huwelijkse onvrijheid. Dat ligt in het verlengde van de ambitie die Femmes for Freedom heeft om niet alleen thema's te agenderen, maar daaromheen ook de cijfers hierover in kaart te brengen. De voorbeelden van schendingen van de fundamentele mensenrechten die Femmes for Freedom krijgt, komen van vrouwen zelf.

Het kenniscentrum richt zich naast statistiek op:

- Het doen van autonoom onderzoek en het agenderen van nieuwe onderzoeksgebieden en methoden.
- Het vervullen van een wetenschappelijke waakhondfunctie; het corrigeren en onder de aandacht brengen van eventuele gebrekkige inhoud van bestaande onderzoeksrapporten.
- Het belichten van het belang van cultuur-en gendersensitiviteit in onderzoek en statistiek.
- Het monitoren van regionale en nationale (wetenschappelijke) rapporten van onderzoeksinstituten en welzijnsorganisaties die raken aan de doelstellingen en doelgroepen van Femmes for Freedom.
- Het onderhouden van een academisch netwerk.
- Het verzorgen van publicaties voor relevante vakbladen.

3. Onderhouden en voeden politieke en maatschappelijke lobby

We signaleren de problemen van meisjes en vrouwen uit onze doelgroep in de praktijk door constant met ze in gesprek te gaan. We vertalen hun zorgen, problemen en ideeën naar praktische suggesties voor politici. Daarbij geven we vrouwen die zelf hun verhaal willen doen een podium, door ze mee te nemen naar beleidsmakers en politici. Dat geeft de vrouwen een gevoel van kracht – 'Mijn verhaal doet ertoe, ik kan verandering teweegbrengen' - en het zorgt

ervoor dat politici de noodzaak voelen iets aan de problematiek te doen door wetgeving, beleid en hulpverlening te veranderen.

Naast het begeleiden en onder de aandacht brengen van (de verhalen van) slachtoffers, speelt Femmes for Freedom ook in op de actuele politieke ontwikkelingen. We houden in de gaten wat er speelt en lobbyen de ideeën van Femmes for Freedom bij de politiek om zo succesvolle, systematische verandering teweeg te brengen. Ook weten politici en kenniscentra ons te vinden en raadplegen ze ons om input.

4. Preventie en voorlichting

Voorkomen is beter dan genezen. Femmes for Freedom zet zich in om te voorkomen dat vrouwen het slachtoffer worden van verschillende vormen van eengerelateerd geweld, zoals huwelijksdwang, gedwongen achterlating, genitale verminking of huwelijkse gevangenschap. Met onze activiteiten en voorlichtingsmaterialen willen we vrouwen en omstanders bewust maken van mogelijke signalen en handelingsperspectieven aanreiken om deze situaties op tijd te herkennen, eraan te ontsnappen en zelfredzamer te worden. Daarbij richten we ons op de juiste zorgtoeleiding door inzichtelijk te maken welke organisaties er zijn om hierbij te helpen. Daarnaast zetten we in op empowerment als het gaat om onderwerpen als seksualiteit, zelfbeschikking en financiën. We lichten vrouwen en hun omgeving voor over hun rechten; over het mogen maken van eigen keuzes en het baas zijn over je eigen leven, lichaam en geld. We richten ons op het bevorderen van de zelfredzaamheid van alle meisjes en vrouwen.

5. Zusterschap en empowerment

Het bevorderen van zowel solidariteit tussen vrouwen als individuele zelfstandigheid van vrouwen is voor ons van groot belang. We willen vrouwen in staat stellen om volledig over hun eigen leven te kunnen beschikken. Daarom vinden we het bevorderen van de (financiële) zelfstandigheid van vrouwen van groot belang: hoe onafhankelijker vrouwen zijn, hoe beter ze in staat zijn om hun rechten te verdedigen. Hiervoor is het ook belangrijk dat vrouwen financieel zelfstandig (leren) zijn. Femmes for Freedom maakt zich sterk voor vrouwen die op eigen benen willen staan, maar worden tegengehouden door hun partner of (schoon)ouders. Omdat zij niet mogen werken. Of ze werken wel, maar mogen niet zelf bepalen wat ze met hun geld doen. Scheiden is voor deze vrouwen moeilijker. Femmes for Freedom zet zich onder deze pijler ook in voor de financiële zelfredzaamheid van vrouwen: het beschikken over kennis en vaardigheden op financieel en juridisch gebied en door toegang, bescherming en begeleiding in staat zijn om bewuste, weloverwogen en onafhankelijke financiële keuzes te maken.

6. Internationale agendering, overleg en samenwerking

Nederland heeft internationaal altijd een voortrekkersrol gehad als het gaat om zelfbeschikking: zo is Nederland het eerste land ter wereld dat het homohuwelijk en euthanasie heeft gelegaliseerd. Femmes for Freedom ziet die voortrekkersrol ook als het gaat om de juridische empowerment van migrantenvrouwen. Nederland is het eerste seculiere land dat 'nee' zegt tegen huwelijkse gevangenschap en die nieuwe definitie in de wet heeft opgenomen. Dat verdient een internationaal podium, te beginnen met Europa, om deze vorm van geweld tegen vrouwen te erkennen. Huwelijkse gevangenschap bestaat immers niet in een vacuüm: als haar land van herkomst of de eigen gemeenschap grote waarde hecht aan

het religieuze huwelijk, kan een vrouw die niet religieus gescheiden is in het land van herkomst beschuldigd worden van overspel en vervolgd worden. Dit maakt het gevaarlijk of zelfs onmogelijk om bijvoorbeeld familie te bezoeken. Ook kan zij in Nederland te maken krijgen met sociale uitsluiting en/of eengerelateerd geweld.

Organisatie

Femmes for Freedom staat onder toezicht van een vrijwillig driekoppig bestuur. In het eerste half jaar van 2022 bestond het werkapparaat uit 2 stagiaires en 4 betaalde medewerkers voor 3,0 FTE. In het tweede half jaar zijn we naar twee medewerkers gegaan voor 1,8 FTE. Daarnaast zijn er 25 actieve vrijwilligers, van wie een deel meedenkt in de focusgroepen van meisjes en vrouwen uit de doelgroep. Wij nemen hun perspectief mee in iedere activiteit die we ontwikkelen. De stichting beschikt over een ANBI-status.

Impact

Mensenrechten van vrouwen bevechten is in de geschiedenis en heden ten dage nooit zonder weerstand gegaan. Maar onze grassroots-manier van werken heeft effect. Met de juridische blik, praktische kennis, onbevreesde houding, lobby-kwaliteiten en breed gesteunde opiniestukken, weten we het verschil te maken voor vrouwen en meisjes.

De grootste kracht van Femmes for Freedom is het maatschappelijk en politiek agenderen van problemen rondom huwelijkse onvrijheid en het bevorderen van gendergelijkheid in de migranten- en vluchtelingengemeenschappen. Dankzij onze inspanningen zijn wetten gewijzigd, nieuwe wetten aangenomen en is er overheidsbeleid ontwikkeld. Deze verbeteringen in wetgeving en beleid helpen duizenden vrouwen nu, maar ook in de toekomst. De impact van ons werk blijft, dankzij onze focus op systematische, duurzame verandering, ook in de toekomst voortbestaan. Naast onze sterke politieke en maatschappelijke lobby bewandelen we ook de juridische weg om de discriminatie van en geweld tegen vrouwen tegen te gaan. Zo helpen we vrouwen die te maken krijgen met complexe vormen van geweld en voeren we proefprocessen tegen predikers van geweld tegen vrouwen.

Jaaroverzicht

We hebben ons ook dit jaar weer hard ingezet met en voor onze doelgroep. Dit zijn onze belangrijkste prestaties van 2022.

Februari

- We lanceerden het voorlichtingspakket [Beslis over je eigen leven](#) voor taal- en inburgeringsscholen. In opdracht van het ministerie van SZW en naar aanleiding van de initiatiefnota van Bente Becker (VVD) ontwikkelden wij voor alle taal- en inburgeringsscholen in Nederland een voorlichtingspakket over zelfbeschikking voor nieuwkomers en hulpverleners. Zo bestrijden we onvrijheid en bevorderen we zelfbeschikking binnen de doelgroep en creëren we meer bewustzijn onder taaldocenten en hulpverleners.
- Op de International Day of Zero Tolerance for Female Genital Mutilation hebben we een [oproep gedaan](#) richting de politiek om de hersteloperaties bij vrouwelijke genitale verminking beter te regelen in Nederland.

Mei

- In mei lanceerden we MODO (Moeder & Dochter) Magazine, met dit eenmalige magazine en beeldcampagne i.s.m. EW Magazine hebben we de bijdragen van migranten- en vluchtelingenvrouwen aan de Nederlandse samenleving en geschiedenis centraal gesteld. Over het algemeen komen migranten- en vluchtelingenvrouwen namelijk weinig positief in het nieuws en hebben zij vaak te maken met negatieve beeldvorming. Met MODO Magazine wilden we de overwegend negatieve beeldvorming kantelen met positieve verhalen.
- Lancering Europese campagne Freedom Is Our Right tegen huwelijkse gevangenschap. We staan niet alleen in deze strijd. Samen met internationale feministen, wetenschappers, schrijvers, advocaten en NGO's kwamen we op voor slachtoffers van huwelijkse gevangenschap in Europa met #FreedomIsOurRight #StopMaritalCaptivity
- Op uitnodiging van de Universiteit van Oviedo waren we namens Femmes for Freedom in mei in Spanje om over ons werk te praten. Media en politici wilden veel weten over de zienswijze van Femmes for Freedom en de resultaten die we [in Nederland bevochten hebben](#). We hebben lezingen gegeven voor vrouwenorganisaties, NGO's, bibliotheken, voor de universiteit van Valencia en de universiteit Madrid Complutense. Ook hebben we met politici en ambtenaren gesproken over praktische maatregelen die zij kunnen nemen om de positie van meisjes en vrouwen met een migratieachtergrond te verbeteren. Lokale, provinciale en landelijke [media](#) in Spanje hebben over het werk en impact van Femmes for Freedom geschreven.

Juni-september

- **Rechtszaak/ proefproces en Kamervragen over een vrouw die 14 jaar in huwelijkse gevangenschap leeft.**
Femmes for Freedom steunt ook individuele vrouwen, zoals de vrouw die inmiddels al [veertien jaar in huwelijkse gevangenschap](#) leeft. Voor deze vrouw heeft de gang naar de Nederlandse rechter helaas géén recht gebracht. Want [in haar zaak](#) heeft de

rechter haar al zo lang slepende huwelijkse gevangenschap *niet* beëindigd, omdat haar vordering volgens de rechter verjaard is. Daarmee is nu het grote onrecht dat een Nederlandse vrouw blijvend is veroordeeld tot een nog langere huwelijkse gevangenschap - tenzij er door hoger beroep een ander resultaat verkregen kan worden. Jasper van Dijk en Michiel van Nispen, beiden Kamerlid voor de SP, stelden [Kamervragen](#) over deze zaak. De minister voor Rechtsbescherming Weerwind antwoordde inmiddels dat het onacceptabel is dat iemand voor altijd blijft vastzitten huwelijkse gevangenschap. We zijn zeer hoopvol over de goede afloop van deze zaak, maar de strijd is nog niet beslist.

- Het Kamerlid Hilde Palland (CDA) kwam bij ons op werkbezoek om te praten over de algehele emancipatie van biculturele meisjes en vrouwen. Met [deze Kamervragen](#) sprak zij haar steun uit voor ons werk.

Oktober

- *Agendering huwelijkse gevangenschap bij de Raad van Europa:*

We hebben jarenlang intensief gelobbyd om huwelijkse gevangenschap ook bij de Raad van Europa en de Europese Unie te agenderen. In oktober was het zover! Margreet de Boer (lid van de Eerste Kamer voor GroenLinks) presenteerde haar rapport [Finding solutions for marital captivity](#) bij de Commissie voor gelijkheid en non-discriminatie van de Raad van Europa. De commissie heeft dit rapport aangenomen en het wordt binnenkort plenair besproken door de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa. Wij zijn natuurlijk superblij!

- *Tegengaan huwelijkse gevangenschap onderdeel van het Nederlandse buitenlands beleid*

In oktober dienden Kamerleden Jasper van Dijk (SP) en Peter Valstar (VVD) een [motie](#) in die door de hele Kamer behalve de FvD werd aangenomen. Het is een belangrijke mijlpaal in de strijd tegen huwelijkse gevangenschap. De minister van Buitenlandse Zaken moet in overleg gaan met landen voor de erkenning van Nederlandse echtscheidingsbeschikkingen. Ook moet het aankarten van huwelijkse gevangenschap onderdeel worden van het Nederlands mensenrechten- en feministisch buitenlandbeleid. Nederland is het eerste land ter wereld dat deze stap maakt.

November

- **Nieuwe campagne Financiële Zelfverdediging:**
In november lanceerde Femmes for Freedom het actieplan [Financiële Zelfverdediging](#) voor meisjes en vrouwen: een gerichte, praktische campagne om vrouwen te steunen die financieel onderdrukt worden. Minister Van Gennip van SZW gaf het startsein voor de campagne en gaf ons de toezegging om het project bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en banken uit te rollen. Voor ons is dit project absolute noodzaak. Sociaal-culturele emancipatie kan alleen

slagen als vrouwen ook economische zelfstandigheid en financiële zelfbeschikking kunnen bereiken.

December

- Sinds [vele jaren](#) vraagt Femmes for Freedom politieke en maatschappelijke aandacht voor de [kwaliteit van de vrouwenopvang](#) en benadrukken we waarom het zo belangrijk is om [met de vrouwen zelf](#) te werken aan de verbetering van die opvang. Kamerlid Jacqueline van den Hil (VVD) heeft staatssecretaris Van Ooijen van VWS gevraagd om Femmes for Freedom te betrekken bij het verbeteren van de maatschappelijke opvang voor kwetsbare vrouwen. We zijn blij met dit resultaat: de vrouwen om wie het gaat, zullen nu beter gehoord worden.

- **Doorgaande strijd: stop het prediken van geweld tegen vrouwen**

In Utrecht vroeg Femmes for Freedom de burgemeester om handhavend op te treden tegen de stichting alFitrah en de imam van deze moskee. Wij vinden het onacceptabel dat alFitrah een gedachtegoed verspreidt dat geweld tegen en onderdrukking van vrouwen aanmoedigt. Ook in Den Haag dienden we een handhavingsverzoek in, tegen de as-Soennah Moskee wegens het 'aanbevolen' noemen van vrouwelijke genitale verminking. In beide steden stelden de burgemeesters niet op te kunnen treden. Daarom voeren we doorgaand strijd in zowel [Utrecht](#) als [Den Haag](#). Femmes for Freedom kan en zal zich niet neerleggen bij de aanname dat de vrijheid van godsdienst van een prediker in Nederland *zwaarder* weegt dan het beschermen van vrouwen tegen de verschrikkelijke praktijk van genitale verminking. Wij gaan in hoger beroep met de eis dat er wordt getoetst aan alle relevante mensenrechtenverdragen en jurisprudentie.

Deze juridische strijd is van levensbelang voor de naar schatting [4200 Nederlandse meisjes](#) die de komende jaren gevaar lopen genitaal verminkt te worden.

Projecten

Femmes for Freedom zet haar kennis, expertise en ervaring in om de doelgroep te helpen en verandering teweeg te brengen. Dit doen we door middel van een unieke combinatie van projecten waarbij we individuen helpen en de doelgroep voorlichten, maar ook (inter)nationale politieke- en beleidsverandering teweeg brengen.

Juridische helpdesk

De juridische helpdesk is het hart van Femmes for Freedom. Vrouwen en meisjes die de weg naar de hulpverlening niet kennen, kloppen bij FFF aan. Ook wordt Femmes for Freedom door hulpverleners benaderd. De meeste hulpvragen kunnen eenvoudig beantwoord worden. Sommige casussen nemen veel tijd in beslag. Dit zijn de volgende zaken:

- Zaken waar weinig of nooit eerder over geprocedeerd is: zoals bijvoorbeeld de bevoegdheid van de rechter in complexe transnationale huwelijkse gevangenschap zaken. Advocaten die op basis van toevoeging werken, kunnen weinig uren declareren bij de Raad voor de Rechtsbijstand. Derhalve doen advocaten regelmatig een intensief beroep op de ondersteuning van Femmes for Freedom.
- Vragen over polygamie.
- Financieel geweld.
- Vrouwen die in de jaren tachtig gedwongen zijn achtergelaten in Marokko en die nu naar Nederland zijn gekomen en geen legale verblijfsstatus hebben en derhalve geen beroep kunnen doen op de reguliere hulpverlening en toevoeging van de Rechtsbijstand.
- De internet huwelijken die tot gedwongen isolement leiden.
- De toegankelijkheid van de vrouwenopvang.

Deze complexe zaken nemen veel tijd in beslag en worden door de directeur en een vrijwillige jurist gedaan. De werkzaamheden houden het volgende in: de intake, research, begeleiding bij de instanties en het opstellen van stukken voor instanties en advocaten, alsmede de monitoring van de zaak en nazorg zijn de taken van de directeur en de jurist.

In 2022 heeft Femmes for Freedom in 37 complexe zaken geadviseerd en bijgestaan. Deze zaken hadden voornamelijk betrekking tot gedwongen isolement, huwelijkse gevangenschap, polygamie en gedwongen achterlating. Maar ook over financieel geweld en het 'maagdenvlies'. De expertise van Femmes for Freedom helpt hierbij.

Wegens de machtsovername van de Taliban in Afghanistan werd Femmes for Freedom ook benaderd met talloze evacuatieverzoeken.

Proefprocessen

Femmes for Freedom zet zich in tegen alle vormen van onvrijheid, ongelijkheid, onveiligheid en geweld tegen vrouwen. We zijn voor godsdienstvrijheid en vrijheid van meningsuiting, maar dit betekent niet dat religieuze instellingen in naam van het geloof geweld tegen vrouwen mogen propageren en plegen. Derhalve deden we in 2020 aangifte tegen de AlFitrah Moskee en haar bestuurders wegens: (1) het aanbevelen van vrouwelijke genitale verminking, (2) het sluiten van polygame huwelijken en (3) het sluiten van religieuze huwelijken zonder burgerlijke huwelijken. Deze rechtszaak liep door in 2022

In 2020 hebben we ook handhavingsverzoeken ingediend bij de burgemeester van Den Haag met betrekking tot de As Soennah Moskee wegens het aanbevelen van vrouwelijke genitale verminking. En een handhavingsverzoek bij de burgemeester van Utrecht met betrekking tot de Al Fitrah Moskee wegens wederom het aanbevelen van vrouwelijke genitale verminking. Beide handhavingsverzoeken werden in 2021 afgewezen wegens de vrijheid van godsdienst en onderwijs. Femmes for Freedom is bij beide gemeenten in bezwaar gegaan. Zowel Utrecht als Den Haag hebben het bezwaar ongegrond verklaard. Derhalve was Femmes for Freedom in beroep gegaan bij de Rechtbank Utrecht en Den Haag. Deze rechtbanken hebben de gemeenten in 2022 het gelijk gesteld. Femmes for Freedom is in hoger beroep gegaan bij de Raad van State. Het kan immers niet zo zijn dat vrouwelijke genitale verminking op basis van het geloof en de vrijheid van onderwijs wordt gedoogd. Deze zaken lopen door in 2023.

We hebben gewerkt aan een proefproces met betrekking tot een huwelijkse gevangenschap- en polygamiezaak. We ondersteunden een vrouw die in Pakistan trouwde met haar man, wie al 14 jaar een scheiding weigert. De man is geëmigreerd naar Australië en heeft daar een tweede vrouw getrouwd. De vrouw in Nederland zat gevangen in haar huwelijk, terwijl haar man verder ging met zijn leven en zelfs een nieuw huwelijk aanging. De vrouw startte een bodemprocedure in Nederland en de rechter deed in 2021 een baanbrekende uitspraak in deze zaak, waarin hij de bevoegdheid van de Nederlandse rechter erkende om over de zaak te beslissen. Dit was een grote doorbraak voor huwelijkse gevangenschapszaken in Nederland, waarbij rechterlijke bevoegdheid vaak complex en beperkt is. De inhoudelijke behandeling van de zaak vond plaats in 2022 en de rechter oordeelde dat haar vordering verjaard is. Daarmee is nu het grote onrecht dat een Nederlandse vrouw blijvend is veroordeeld tot een nog langere huwelijkse gevangenschap - tenzij er door hoger beroep een ander resultaat verkregen kan worden. Wij zijn diep geschokt door deze negatieve jurisprudentie die neerkomt op 'blaming the victim'.

Wij maken ons grote zorgen door deze uitspraak. Voor de vrouw om wie het hier gaat, maar ook om de bredere gevolgen voor alle vrouwen in huwelijkse gevangenschap: want als vrouwen langer dan vijf jaar in huwelijkse gevangenschap verkeren, kunnen ze zich uiteindelijk blijkbaar niet succesvol wenden tot de Nederlandse rechter. Boven op dit onrecht is de vrouw, die niet over voldoende middelen beschikt en op basis van een [toevoeging](#) heeft geprocedeerd, ook nog eens veroordeeld tot het betalen van de volledige proceskosten van bijna €5000,-. Deze uitspraak zal met zekerheid andere onvermogene vrouwen in huwelijkse gevangenschap ervan weerhouden om hun recht via de rechter trachten te verkrijgen. Zij kunnen zich het risico op een door de rechter opgelegde schuld middels de proceskostenveroordeling gewoonweg niet veroorloven. Deze uitspraak van de rechter kan en wil Femmes for Freedom in vele opzichten niet accepteren. Het is een klap in het gezicht van alle slachtoffers terwijl daders worden beloond voor langdurig traineren en tegenwerken van deze scheidingen. Femmes for Freedom is een fel voorstander van eerlijker en betere vergoedingen voor advocaten die zich inzetten voor de minst draagkrachtigen in Nederland, zeer zeker ook voor de slachtoffers van geweldsdelicten zoals huwelijkse gevangenschap. Helaas is dit aan de politiek en kunnen we daar nu niet op wachten. Grote dank ook aan Jasper van Dijk en Michiel van Nispen, beiden Kamerlid voor de SP, voor hun [Kamervragen](#) over de zaak. De minister voor Rechtsbescherming Weerwind antwoordde inmiddels dat het onacceptabel is dat iemand voor altijd blijft vastzitten huwelijkse gevangenschap. We zijn zeer hoopvol over de goede afloop van deze zaak, maar de strijd is nog niet beslist.

Freedom is our right (FIOR)

In 2020 startte Femmes for Freedom met 'Freedom is our right' (afk.: FIOR). Middels het project zetten we in op bewustwording, kennisontwikkeling en kennisdeling omtrent huwelijkse gevangenschap in Europa. Hierbij richten we ons op de Europese Unie en de Raad van Europa. We geven graag een korte samenvatting van de belangrijkste activiteiten en hoogtepunten van FIOR in 2021.

Activiteiten

- Ontwikkeling van nieuwe en vertaling van bestaande materialen en informatiebronnen over huwelijkse gevangenschap ten behoeve van kennisontwikkeling en kennisdeling in Europa.
- Productie van een Engelstalige film over huwelijkse gevangenschap.

- Ontwikkeling van een nieuw, internationaal-georiënteerd onderdeel van de website waarop informatie, hulpbronnen en best practices met betrekking tot huwelijkse gevangenschap toegankelijk worden gemaakt.
- Verkrijgen van steun van belangrijke Europese vrouwen voor het tegengaan van huwelijkse gevangenschap op Europese schaal.
- Maatschappelijke agendering van huwelijkse gevangenschap middels samenwerking met landelijke en Europese organisaties en internationale media-optredens, zoals in Le Monde (Frankrijk).
- Politieke lobby met Europarlementariërs en nationale besluitvormers om huwelijkse gevangenschap in de wet aan te pakken.
- Lidmaatschap van internationale vrouwenrechtenorganisaties, waaronder het Netwerk VN-Vrouwenverdag, Wo=Men, WAVE en Girls Not Brides.

Hoogtepunten

- Femmes for Freedom lanceerde een Europese campagne tegen huwelijkse gevangenschap om te laten zien dat we niet alleen staan in deze strijd. Samen met internationale feministen, wetenschappers, schrijvers, advocaten en NGO's komen we op voor slachtoffers van huwelijkse gevangenschap in Europa met #FreedomIsOurRight #StopMaritalCaptivity.
- Agendering huwelijkse gevangenschap bij de Raad van Europa: We hebben jarenlang intensief gelobbyd om huwelijkse gevangenschap ook bij de Raad van Europa en de Europese Unie te agenderen. In oktober was het zover! Margreet de Boer (lid van de Eerste Kamer voor GroenLinks) presenteerde haar rapport [Finding solutions for martial captivity](#) bij de Commissie voor gelijkheid en non-discriminatie van de Raad van Europa. De commissie heeft dit rapport aangenomen en het wordt binnenkort plenair besproken door de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa. Wij zijn natuurlijk superblij!
- Op uitnodiging van de Universiteit van Oviedo waren we namens Femmes for Freedom in mei in Spanje om over ons werk te praten. Op de dag van onze aankomst werd bekend dat twee Pakistaans-Spaanse zussen door hun broers waren vermoord - omdat deze vrouwen wilden scheiden van de echtgenoten aan wie zij een jaar eerder waren uitgehuwelijkt. Door deze schokkende gebeurtenis kwam huwelijkse gevangenschap in heel Spanje op het publieke netvlies. Media en politici wilden veel weten over de zienswijze van Femmes for Freedom en de resultaten die we [in Nederland bevochten hebben](#). We hebben lezingen gegeven voor vrouwenorganisaties, NGO's, bibliotheken, voor de universiteit van Valencia en de universiteit Madrid Complutense. Ook hebben we met politici en ambtenaren gesproken over praktische maatregelen die zij kunnen nemen om de positie van meisjes en vrouwen met een migratieachtergrond te verbeteren. Lokale, provinciale en landelijke [media](#) in Spanje hebben over het werk en impact van Femmes for Freedom geschreven. Wij bedanken al de organisaties met wie we in Spanje een stevige basis mochten leggen om samen door te strijden voor wetgeving tegen huwelijkse gevangenschap.

Beslis over je eigen leven

In opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en naar aanleiding van de [initiatiefnota van Bente Becker](#) ontwikkelden wij een voorlichtingspakket voor

nieuwkomers, taal- en inburgeringdocenten en hulpverleners met betrekking tot zelfbeschikking. Zo bestrijden we onvrijheid en bevorderen we zelfbeschikking binnen de doelgroep en creëren we meer bewustzijn onder de hulpverleners die met de doelgroep in contact komen. We behandelen zaken als huwelijksdwang en eengerelateerd geweld, maar ook onderwerpen zoals seksuele voorlichting, huwelijkse gevangenschap en anticonceptie. Het is een breed pakket waarmee we inzetten op zelfbeschikking in brede zin, over lichaam en leven. Dit doen we niet alleen door middel van informatieve folders waarin we handvatten en handelingsperspectieven bieden, maar ook met handleidingen voor docenten om lessen te geven, animatiefilmpjes en gesproken teksten in negen talen. Zo zorgen we dat de informatie voor iedereen écht toegankelijk is en ook via de inburgeringsdocenten makkelijk bij de nieuwkomers terecht komt.

Zelfbeschikking is een groot goed in Nederland. Door nieuwkomers bij inburgering toegankelijke informatie en handelingsperspectieven te bieden dragen we niet alleen bij aan hun integratie, maar ook aan hun emancipatie. Met het pakket doorbreken we taboes omtrent onderwerpen als seks, anticonceptie en huwelijkse gevangenschap. Het is van groot belang dat juist dit soort onderwerpen al in het inburgeringsproces worden aangekaart en besproken onder nieuwkomers. Zodat ze weten wat hun rechten zijn. Zodat ze de weg naar de juiste hulpverlening weten te vinden. Zodat ze kunnen beslissen over hun eigen lichaam en leven.

Bovendien ontwikkelden we een voorlichtingspakket voor hulpverleners die in aanraking komen met nieuwkomers. Hiermee brengen we de problematiek waar nieuwkomers mee te maken kunnen krijgen in kaart, presenteren we signaleringslijsten en bieden we handelingsperspectieven. De weg vinden naar de juiste hulpverlening is niet altijd makkelijk, helemaal niet als je net nieuw bent in Nederland. Daarom zetten we in op herkenning van en meer grip op de problematiek. Zodat hulpverleners die in contact komen met nieuwkomers sneller herkennen wat er aan de hand is en weten hoe te handelen. Hulpverleners zijn niet alleen professionals, maar ook een buurvrouw, leraressen of vriendinnen. We bieden een handreiking aan iedereen die wilt en kan helpen.

Het digitale pakket is landelijk uitgerold en te vinden op www.femmesforfreedom.com/zelfbeschikking. Bovendien kunnen de brochures kosteloos in gedrukte vorm worden afgenomen. Gedrukte brochures en gastlessen kunnen via info@femmesforfreedom.com worden aangevraagd.

Lancering MODO, Moeder en Dochter Magazine

Femmes for Freedom zag steeds meer negatieve stereotypen in de samenleving over de doelgroep: een vrouw met een hoofddoek wordt onderdrukt, spreekt de taal niet en is niet ontwikkeld. Ook in de eigen gemeenschappen zien we schadelijke stereotypen: een moslima zonder hoofddoek is een hoer, een kech en een slechte vrouw. Deze stereotypen kunnen schadelijk zijn, b.v. wanneer een jonge vrouw minder kans maakt op een baan vanwege haar kleding en kunnen echt een gevaar vormen als mensen ernaar gaan handelen, b.v. wanneer een vrouw zonder hoofddoek is gespot en hier foto's van de ronde doen op internet. Femmes for Freedom wilde mensen met MODO uitnodigen om verder te kijken dan hun stereotypen en niet te handelen naar wat ze denken te weten, maar eerst waar te nemen en kennis te maken. Hiervoor hebben we in samenwerking met Elsevier Weekblad (EW) een sterke beeldcampagne ontwikkeld waarbij we het idee van een Nederlands meisje uitdagen: MODO (Moeder & Dochter) Magazine.

Met het eenmalige MODO Magazine heeft FFF i.s.m. EW Magazine de bijdragen van migranten- en vluchtelingenvrouwen aan de Nederlandse samenleving en geschiedenis

centraal gesteld. Over het algemeen komen migranten- en vluchtelingenvrouwen namelijk weinig positief in het nieuws en hebben zij vaak te maken met negatieve beeldvorming. Met MODO Magazine hebben we getracht de overwegend negatieve beeldvorming te kantelen met positieve verhalen.

-MODO Magazine had een oplage van 24 pagina's in EW (oplage 55.000).
-MODO Magazine werd doorgedrukt in het eigen magazine van EW, in een oplage van 5.000 stuks en door FFF verzonden naar gemeenten, ministeries, scholen, provincies, bedrijven, ambassades en de Eerste en Tweede Kamerleden.
-MODO Magazine is ook omgezet een digitaal doorbladerbare PDF en verspreid via de website van EW, FFF en verschillende social mediakanalen.

-We hebben een lespakket gemaakt om media te trainen hoe zij positiever over migranten- en vluchtelingenvrouwen kunnen berichten.

Financiële Zelfverdediging voor meisjes en vrouwen

In november gaf minister Van Gennip van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het startsein voor Femmes for Freedom's nieuwe campagne tegen financiële onderdrukking van vrouwen. De campagne wordt daarmee gestart in het kader van Orange the World, de internationale actieweek tegen alle vormen van geweld jegens vrouwen wereldwijd

Sociaal-culturele emancipatie kan alleen slagen als vrouwen ook economische zelfstandigheid en financiële zelfbeschikking kunnen bereiken, vindt vrouwenrechtenorganisatie Femmes for Freedom. Maar wij constateren dat biculturele vrouwen die met dwang te maken hebben, vaak ook kampen met financiële onderdrukking. Daarom ontwikkelden wij - op basis van onze grassroots ervaringen, onderzoek in samen met de Kleine Consultant en lange track record - praktische tips en tricks over hoe vrouwen hun financiële rechten beter kunnen borgen. Op [deze pagina](#) vinden vrouwen die financieel onderdrukt worden, belangrijke handvatten en adviezen. Ook kunnen vrouwen er het [Geldboekje](#) en [Geldflyer](#) met beknopte informatie downloaden. Deze 'tips en tricks' verhogen de financiële zelfredzaamheid en duurzame participatie van vrouwen met een migratieachtergrond in een afhankelijkheidssituatie. Het Geldboekje en de Flyer kunnen ook besteld worden via info@femmesforfreedom.com.

We hebben ook een oproep gedaan voor beter onderzoek en hulpverlening zonder blinde vlekken, omdat deze issues namelijk tot op heden in geen enkel onderzoek van gevestigde instituties naar voren zijn gekomen. Doordat onderzoekers zich onvoldoende rekenschap geven van cultuur- en gender sensitieve verschillen, horen we vaak te eenzijdige oorzaken over de armoede onder migrantenvrouwen. Daardoor focust ook beleid zich te eenzijdig op oorzaken als de taal, discriminatie en afstand tot de arbeidsmarkt. Dat zijn óók oorzaken, maar er is een blinde vlek waar Femmes for Freedom met deze campagne opnieuw aandacht voor vraagt. Wij willen een inclusieve en intersectionele kijk op armoedevraagstukken onder migrantenvrouwen.

Met de campagne *Financiële Zelfverdediging* hebben we ook een oproep richting de politiek gedaan voor:

- gerichte en concrete steunpunten voor deze vrouwen
- gericht en beter onderzoek: gendersensitief, cultuursensitief, inclusief en intersectionele benadering.

- een module komen over geldzaken toevoegen aan de taal-en inburgeringslessen
- hulpverleners trainen over deze issues
- borgen dat de toeslagen van de vrouw ook naar de vrouw zélf worden overgemaakt.
- een code of conduct voor de Nederlandse banken, in navolging van de Britse banken, om financiële mishandeling en uitbuiting tegen te gaan;
- regelen dat de uitkering wordt gestort op de rekening van degene die voor het huishouden zorgt, dus niet automatisch naar de man.
- verhoogde alertheid bij opvanginstanties zodat de schulden van vrouwen die hier tijdelijk wonen niet verder oplopen.

We zijn zeer blij dat na jarenlange strijd en lobby het tegengaan van financiële onderdrukking van onze doelgroep nu ook rijksbeleid is geworden. De Minister heeft ons ook in contact gebracht met de VNG voor de landelijke uitrol van dit project. Ook zijn we voorgesteld aan de VNB.

International Day of Zero Tolerance for Female Genital Mutilation

Helaas zijn in Nederland de rechten van vrouwen die genitale verminking is overkomen, nog steeds niet goed geregeld. Ondanks beloftes vanuit de politiek, is er bijvoorbeeld nog steeds geen volledige vergoeding voor hersteloperaties. Op de internationale dag tegen vrouwelijke genitale verminking hebben hiervoor aandacht gevraagd, omdat deze vrouwen het verdienen om met respect behandeld worden.

Vrouwelijke genitale verminking in Nederland

In Nederland zijn er [41 duizend vrouwen en meisjes](#) die een vorm van genitale verminking hebben ondergaan. Naar schatting zo'n 15 duizend van hen heeft een ernstige vorm hiervan. Deze vrouwen kampen met lichamelijke problemen zoals terugkerende urineweginfecties, menstruatieproblemen en chronische pijn. Ook geestelijk hebben deze verminkingen [grote gevolgen](#). Kunnen kiezen voor een hersteloperatie is cruciaal voor de gezondheid van vrouwen en voor hun emancipatie en integratie. Genitale verminking bij vrouwen is hier strafbaar. Toch komen er elk jaar naar schatting 4200 vrouwen en meisjes bij. Vrouwelijke genitale verminking is een cultureel probleem, maar het is ook een Nederlands probleem.

Ondanks dit alles moeten we voor deze vrouwen al jaren vergeefs aandacht vragen bij de politiek. Tot voor kort werden hersteloperaties zelfs geheel niet vergoed door de zorgverzekering. Die situatie is gelukkig eindelijk [verbeterd](#), maar er blijven nog steeds grote financiële barrières voor vrouwen om hulp te zoeken.

De zorgverzekeringswet is in 2019 verbeterd dankzij het [amendement](#) van Tweede Kamerlid Vera Bergkamp van D66, de huidige Kamervoorzitter. [Hersteloperaties vallen nu onder de basisverzekering](#). Bovendien heeft ze geld uitgetrokken om ervoor te zorgen dat vrouwen voor een hersteloperatie geen eigen risico hoeven te betalen – dit jaar is dat eigen risico 385 euro. Een belangrijke stap, want voor veel vrouwen is dat enorm veel geld. Helaas is de motie nauwelijks ingevuld en is het uitgetrokken bedrag, 125.000 euro op jaarbasis, slechts genoeg voor het vergoeden van het eigen risico van 325 vrouwen. Bovendien worden nog steeds niet alle operaties vergoed. Waarom wil de Nederlandse politiek niet alle vrouwen helpen?

Welke hersteloperaties vergoed worden, wordt bepaald op basis van de [leidraad van de Nederlandse Vereniging voor Obstetrie & Gynaecologie](#). Die leidraad is veel te terughoudend. Zodra een vrouw wil dat de verminking er minder traumatisch uitziet, wordt dit als onvergoede cosmetische zorg gezien. Vrouwen die niet voldoen aan een vastgesteld

lijstje klachten, mogen hun hersteloperatie dus zelf betalen. [Ondanks toezeggingen in 2014 van de minister van VWS](#) dat dit veranderd zou worden, is dit acht jaar later nog steeds niet aangepast. Wel is er veel geld uitgetrokken voor meer onderzoek.

Vrouwen die genitaal verminkt zijn, zitten niet te wachten op nog meer onderzoek. Dit proces duurt al veel te lang. Zij hebben een duidelijke wens: neem hen serieus en vergoed alle zorg die zij nodig hebben. Dit is een kwestie van respect, maar ook van mensenrechten. Bij deze roepen wij de politiek op: regel de vergoedingen voor hersteloperaties nu eindelijk eens goed.

Discursief programma

Shirin Musa gaf in 2022 de volgende trainingen en lezingen:

- In maart gaf zij een webinar via de landelijke aandachtsfunctionaris eengerelateerd geweld van Veilig Thuis een training gegeven aan Veilig Thuis medewerkers uit het hele land.
- In mei trainde zij professionals bij de Landelijke Vereniging voor Aandachtsfunctionarissen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (LVAK).
- Bij de Hogeschool van Amsterdam gaf zij een lezing over de stereotypering van biculturele vrouwen in de media en het belang van MODO.
- Bij Stichting Justitia gaf zij in mei een lezing voor advocaten.
- In Spanje heeft zij op verschillende universiteiten en bij verschillende organsiaties lezingen gehouden over huwelijkse gevangenschap en de successen van Femmes for Freedom in Nederland.
- In juni trainde zij de sleutelpersonen van FSAN over gedwongen isolement.
- In juli nam zij deel aan de webinar 'Finding Solutions for Marital Captivity'.
- In november nam zij deel aan een bijeenkomst van het Liberaal Vrouwen netwerk van de VVD over Geweld Tegen Vrouwen.

Politieke en maatschappelijke lobby en agendering

Alle projecten van Femmes for Freedom hebben ook de functie van politieke lobby en agendering, omdat via de politieke lobby de noodzakelijke systeemverandering voor alle meisjes en vrouwen in gang gezet worden.

- De Kamerleden Jasper van Dijk (SP) en Peter Valstar (VVD) een [motie](#) in die door de hele Kamer behalve de FvD werd aangenomen. Met deze motie wordt huwelijkse gevangenschap een onderdeel van het mensenrechten-en feministisch buitenlandbeleid van Nederland. Het is een belangrijke mijlpaal in de strijd tegen huwelijkse gevangenschap. De minister van Buitenlandse Zaken moet in overleg gaan met landen voor de erkenning van Nederlandse echtscheidingsbeschikkingen. Ook moet het aankarten van huwelijkse gevangenschap onderdeel worden van het Nederlands mensenrechten- en feministisch buitenlandbeleid. Nederland is het eerste land ter wereld dat deze stap maakt.
- Sinds [vele jaren](#) vraagt Femmes for Freedom politieke en maatschappelijke aandacht [voor de kwaliteit van de vrouwenopvang](#) en benadrukken we waarom het zo belangrijk is om [met de vrouwen zelf](#) te werken aan de verbetering van die opvang. Kamerlid Jacqueline van den Hil (VVD) heeft staatssecretaris Van Ooijen

van VWS gevraagd om Femmes for Freedom te betrekken bij het verbeteren van de maatschappelijke opvang voor kwetsbare vrouwen. We zijn blij met dit resultaat: de vrouwen om wie het gaat, zullen nu beter gehoord worden.

Onderzoeken

In 2022 leverden we een bijdrage aan het onderzoek van rapporteur Margreet de Boer naar huwelijksgevangenschap voor de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa.

Media

Femmes for Freedom verscheen dit jaar 20 keer in de media. Onze campagnes, publicaties en opiniestukken werden onder andere aan het licht gebracht bij de NOS en Goedemorgen Nederland. Bovendien werd ons werk meermaals in de Spaanse media belicht.

Bekijk een uitgebreid media-overzicht op: <https://www.femmesforfreedom.com/over-ons/in-de-media>

NPO Radio 1, 23 december 2022:

Wat kan de internationale gemeenschap doen voor vrouwenrechten in Afghanistan?

NPO Radio 1, 22 december 2022:

Afghaanse vrouwen mogen niet meer naar de universiteit

WNL, 25 november 2022:

Vrouwenrechtenorganisatie wil aandacht voor financiële zelfstandigheid vrouwen: 'Urgent probleem'

NRC, 17 oktober 2022:

Iraniërs in Nederland: 'Als westerling wil je dat het, húp, zo voorbij is - maar dit kost tijd'

NRC, 16 oktober 2022:

Iraniërs in Nederland: 'Als westerling wil je dat het, húp, zo voorbij is - maar dit kost tijd'

Wynia's week, 24 augustus 2022:

Het woke-feminisme vergeet de gewone vrouw

La Razón, 07 juni 2022:

Shirin Musa: "El verano es muy peligroso para los crímenes de honor y los matrimonios forzosos"

El Confidencial, 05 juni 2022:

"El feminismo en España podría luchar más por las mujeres en Afganistán"

Vozpopuli, 02 juni 2022:

La mayor experta en matrimonios forzados pide un teléfono en España para abordar el problema

Las Provincias, 01 juni 2022:

"La lucha pionera de Shirin Musa"

Levante, 31 mei 2022:

"La cautividad conyugal es violencia machista y existe aquí, en Europa"

elDiario.es Cantabria, 27 mei 2022:

Shirin Musa, la activista contra el cautiverio marital, interviene este viernes en un acto de La Vorágine

La Nueva España, 25 mei 2022:

"La mujer inmigrante quiere emanciparse, ir a la Universidad y tener una vida feliz"

El Comercio, 25 mei 2022:

"La mujer inmigrante quiere emanciparse, ir a la Universidad y tener una vida feliz"

Algemeen Dagblad, 20 april 2022:

Sommige vrouwen leven permanent in lockdown

Opzij, 19 april 2022:

'Als je jezelf feministisch noemt, dan moet je je ook feministisch gedragen'

De Volkskrant, 11 maart 2022:

De ondraaglijke lichtheid van Internationale Vrouwendag

Het Financieele Dagblad, 12 februari 2022:

Sylvana Simons heeft veel meer vrijheid dan ik

BNN Vara, 6 februari 2022:

Hoe verloopt de strijd tegen genitale verminking?

GeenStijl, 1 januari 2022:

Het Grote Cortés Cortoon Jaaroverzicht 2021